

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
TABIIY FANLAR VA GEOGRAFIYA FAKULTETI

KIMYO KAFEDRASI

“DAK ga tavsiya etaman”
Tabiiy fanlar va geografiya fakulteti
dekani [signature] dots.A.Nazarov
“3” may 2014 yil

**« TABIIY EFIR MOYLARINI AJRATIB OLISHNI SAMARALI
USULLARINI TOPISH » MAVZUSIDAGI**

BITIRUV MALAKAVIY ISH

Bajardi: «Kimyo» ta'lim yo'nalishi bitiruvchisi
4-kurs talabasi Abdurahimova G.S.

[signature]

Rahbar: k.f.n.,dots. Gapporov X.L.

Bitiruv malakaviy ishi kafedradan dastlabki himoyadan o'tdi. Kafedraning 10-sonli
bayonnomasi. « 5 » may 2014 yil.

Namangan – 2014

«Kimyo» kafedrasining 2014 yil 5 maydagi bo'lib o'tgan

10 - sonli bayonnomasidan

K O' C H I R M A

Kun tartibi:

1. Turli masalalar

4-bosqich kimyo 401-guruh talabasi Abdurahimova Gulhayo Sodiqjonovnaning Namangan Davlat Universiteti rektorining 2013 yil «2» dekabrda 183 A/C- sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan «Tabiiy efir moylarini ajratib olishni samarali usullarini topish» mavzusidagi bitiruv malakaviy ishini Davlat Attestatsiyasi Komissiyasiga himoya qilishga tavsiya etish haqida.

Eshitildi:

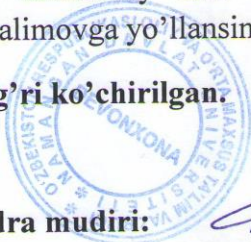
1. Kafedra mudiri k.f.n., dotsent R.Dehqonov talaba Abdurahimova Gulhayo Sodiqjonovnaning bitiruv malakaviy ishini taqdim etdi.
2. Bitiruvchi Abdurahimova Gulhayo Sodiqjonovna bitiruv malakaviy ishini mohiyatini qisqacha bayon etdi.
3. k.f.n., dots. Y.Toshmatov, t.f.n., F.Xoshimov tomonidan berilgan savollarga talaba to'g'ri, asosli va aniq javoblar berdi.
4. k.f.d., prof. Sh.V.Abdullayev ishni muhokama qilib, talabaning bitiruv malakaviy ishi amaldagi Nizom talablariga mos kelishini va himoya qilish uchun DAK ga yuborishni tavsiya etdi.

KAFEDRA YIG'ILISHI QAROR QILADI:

1. Abdurahimova Gulhayo Sodiqjonovnaning «Tabiiy efir moylarini ajratib olishni samarali usullarini topish» mavzusida bajargan bitiruv malakaviy ishi DAK da himoya etish uchun tavsiya etilsin.
2. Bitiruv malakaviy ishi ichki taqriz uchun k.f.d., prof. Sh.V.Abdullayevga yo'llansin.
3. Bitiruv malakaviy ishi tashqi taqriz uchun NamMTI dotsenti k.f.n. O.Abdilalimovga yo'llansin.

Nusxa to'g'ri ko'chirilgan.

Kafedra mudiri:

 k.f.n., dots. R.S.Dehqonov

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
TABIIY FANLAR VA GEOGRAFIYA FAKULTETI
KIMYO KAFEDRASI
5440400 – KIMYO YO'NALISHI

BITIRUV MALAKAVIY ISH BO'YICHA TOPSHIRIQ

Talaba: Abdurahimova Gulhayo Sodiqjonovna

1. Bitiruv malakaviy ishini mavzusi: Tabiiy efir moylarini ajratib olishni samarali usullarini topish

Bitiruv malakaviy ishining mavzusi universitet rektorining 2013 yil «2» dekabrda 183 A/C-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

2. Bitiruv malakaviy ishni dastlabki himoyaga topshirish muddati 20-may 2014 yil.

3. Tavsiya etilayotgan asosiy adabiyotlar:

1. Xolmatov H.X. “ Formakognoziya “ farmasevtika instituti talabalari uchun. T-1995 y

2. Yo. To'raqulov. “ Bioximiya “ Toshkent 1996-yil.

3. Hamidov A., Nabiyeu M., Odilov T., “O'zbekiston o'simliklari aniqlagichi” Pedagogika institutlarining talabalari uchun amaliy qo'llanma. T., O'qituvchi, 1987.

4. Internet malumotlari. [http: //www. chem. msu. Ru](http://www.chem.msu.Ru)

4. Ishning dolzarbligi:

Hozirgi kunda sintetik kimyo kuchli rivojlangan, sintez yo'li bilan juda ko'plab yangi va yaxshi samara beradigan, kuchli ta'sir etuvchi dori moddalar yaratilgan bo'lishiga qaramay, butun dunyo mamlakatlarida, shu jumladan, kimyo sanoati yaxshi taraqqiy etgan davlatlarda ham tabiiy efir moyli o'simliklarga bol'gan qiziqish yanada kuchaydi. Chunki uzoq vaqt davomida muntazam ravishda turli sintetik dori preparatlarini iste'mol qilish organizm stukturasi va funktsiyasini turli xildagi buzilishlarga olib kelishi ma'lum bo'ldi. Shuning uchun aks ta'sir ko'rsatmaydigan dorivor preparatlarni ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday dori vositalar asosan, o'simliklar tarkibidan olinadi. Shu jihatdan olganda

o'simliklar tarkibidagi fiziologik faol moddalarni o'rganish hozirgi kunda dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

5. Ishning maqsadi:

1. Efir moylari haqidagi ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish.
2. Xushbo'y o'simliklardan efir moylarini ajratib olish.
3. Efir moylari haqida adabiyotlar sharhi tayyorlash.
1. *Efir moylarini ajratib olish.*
2. *Efir moylarining fizik konstantalarini aniqlash.*
3. *Efir moylarining kimyoviy konstantalarini aniqlash.*
4. *Efir moylari tarkibidagi aralashmalar miqdorini aniqlash.*
6. Bitiruv malakaviy ishi bo'yicha maslahatlar:

№	Bo'lim mavzusi	Maslahatchi o'qituvchilari ning F.I.SH.	Topshiriq berildi		Topshiriq bajarildi	
			Sana	Imzo	Sana	Imzo
1	Kirish qismini yozish uchun ilmiy adabiyotlar va internet ma'lumotlaridan ma'lumotlaridan foydalanish	k.f.n. Gapporov X	03.09. 2013			
2	Adabiyotlar sharxini yozish	k.f.n. Gapporov X	03.09. 2013			
3	O'simlikni terish, quritish, efir olish	k.f.n. Gapporov X	03.09. 2013			
4	Efir moylarining tarkibini o'rganish	k.f.n. Gapporov X	03.09. 2013			
5	Bitiruv malakaviy ishini yozish, kafedrada himoya qilish					

7. Bitiruv malakaviy ishni bajarish rejasi:

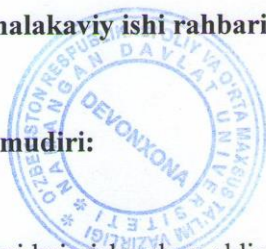
No	Bitiruv malakaviy ishning bosqichlari	Bajarish muddati	Bajarilganlik belgisi
1	Mavzu bilan tanishish. Kirish uchun adabiyotlar yig'ish		
2	O'simlikni yig'ish, quritish, ekstraktlar olish		
3	Internetdan o'simliklardan ajratib olingan efirlarning tarkibini aniqlash.		
4	Suv bug'i yordamida efir moylarini ajratib olish.		
5	Suvda qaynatish yo'li bilan efir ajratish.		
6	Matseratsiya usulida efir moyini olish.		
7	"Yangi yaratilgan" usul bilan efir olish.		
8	Bajarilgan ishlar asosida hisobot tayyorlash.		
9	Amaliy ishlar bo'limini yozish		
10	Bajarilgan ishlar bo'yicha xulosalar yozish		
11	Malakaviy ishning birinchi variantini yozib rahbarga ko'rsatish		
12	Bitiruv malakaviy ishga rahbar xulosasidan so'ng tashqi va ichki taqrizlar olish		
13	DAK siga bitiruv malakaviy ishini topshirishdan oldin Universitet resurs markaziga uning elektro variantini topshirish		
14	Talablarga mos xujjatlar bilan DAK komissiyasiga bitiruv malakaviy ishni topshirish		

Bitiruv malakaviy ishi rahbari:

Gapporov X.L.

Gapporov X.L.

Kafedra mudiri:

Dexqonov R.S.

Dexqonov R.S.

Topshiriqni bajarish uchun oldim,

Talaba:

Abdurahimova G.S.

Abdurahimova G.S.

Topshiriq berilgan sana 02.09.2013.

Namangan Davlat Universiteti Tabiiy fanlar va geografiya fakulteti 5440400-Kimyo yo'nalishi 4-kurs talabasi Abdurahimova Gulhayoning "Tabiiy efir moylarini ajratib olishni samarali usullarini topish" Bitiruv malakaviy ishining bajarishi faoliyatiga ilmiy rahbar

XULOSASI

Efir moylari tabiiy birikmalar orasida muxim o'rin egallab, ularning biologik faolliklarini o'rganish, ishlatilish sohalarini kengaytirish juda muhim vazifalardan biridir.

Bitiruvchi Abdurahimova Gulhayoning "Tabiiy efir moylarini ajratib olishni samarali usullarini topish" mavzusidagi bitiruv malakaviy ishi so'nggi yillarda o'simlik xomashyolaridan oqilona foydalanish, ulardan kimyoviy moddalarni ajratib olish hamda ajratib olish usullarini takomillashtirishga qaratilgan.

Bitiruv malakaviy ishini bajarishda o'simliklarning turli qismlaridan xar xil usullarda efir moylari ajratib oldi va o'simlikning xususiyatidan kelib chiqib efir moylarini ajratib olish usullari ham turlicha bo'lishi to'g'risida ma'lumotlarga ega bo'ldi.

Laboratoriya sharoitida xushbo'y efirlarni sintez qilish bo'yicha ko'plab ma'lumotlar to'pladi va tahlil qilib, rayxon, yalpiz, arpabodiyon kabi o'simliklarning efir moylarini sintez qildi.

Talaba bitiruv malakaviy ishini bajarish jarayonida, o'zini adabiyotlar bilan ishlashi, tajribalarni olib borish malakalariga ega bo'ldi. Bitiruvchi bajargan bitiruv malakaviy ishi O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta maxsus ta'lim vazirligining BMI to'g'risidagi nizom talablariga to'la javob beradi va Davlat attestatsiya komissiyasiga himoya qilish uchun tavsiya etaman.

Ilmiy rahbar:

k.f.n., dots. X.Gapporov.

Tabiiy fanlar va geografiya fakulteti
5440400-Kimyo yo'nalishi 4-kurs talabasi
Abdurahimova Gulhayoning "Tabiiy efir
moylarini ajratib olishni samarali usullarini
topish" mavzusida bajargan Bitiruv
Malakaviy ishiga

TAQRIZI

Bitiruvchi Abdurahimova Gulhayoning "Tabiiy efir moylarini ajratib olishni samarali usullarini topish" mavzusidagi bitiruv malakaviy ishi hozirgi kunda rivojlanib borayotgan aromoterepiya, parfyumeriya sanoatining asosini tashkil etadigan efir moylarini tabiiy o'simliklardan ajratib olish, o'simlik xomashyolaridan oqilona foydalanish, kimyoviy identifikatsiyasi va ularni takomillashtirishga qaratilgan.

O'simlik moddalari kimyosi, olingan moddalarni xossalari o'zgarish qonuniyatlarini o'rganishga katta yordam beruvchi ma'lumotlarni tajribalar yordamida to'plangan.

Bitiruv malakaviy ishini bajarishda rayxon, yalpiz, arpabodiyon o'simliklaridan har-xil usullarda efir moylari ajratib olgan va o'simlikni xususiyatlaridan kelib chiqib efir moylarini ajratib olish usullari ham turlicha bo'lishi aniqlangan.

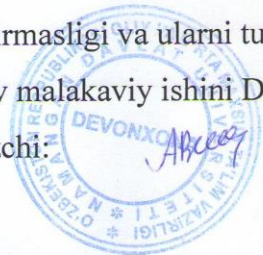
Laboratoriya sharoitida xushbo'y hidli efirlarni identifikatsiya qilish bo'yicha ko'plab ma'lumotlar to'plangan va taxlil qilinib bir necha efir moylarini laboratoriyada identifikatsiya qilinib yaxshi natijalarga erishilgan.

Bitiruvchining malakaviy ishi davomida olingan natijalar ishning amaliy jihatdan ahamiyatli ekanligini va ko'zlangan natijalarga to'la erishilganligini ko'rsatadi. Kamchiliklari sifatida ba'zi bir orfografik hatolar topilgan, ular ishning sifatini pasaytirmasligi va ularni tuzatilganligini kuzatdik.

Bitiruv malakaviy ishini DAKda himoya qilinishiga tavsiya etaman.

Taqrizchi:

k.f.d. professor Sh.V.Abdullayev

Namangan Davlat Universiteti
Tabiiy fanlar va geografiya fakulteti
5140500-Kimyo yo'nalishi 4-kurs talabasi
Abdurahimova Gulhayoning "Tabiiy efir
moylarini ajratib olishni samarali usullarini
topish" mavzusida bajargan Bitiruv
Malakaviy ishiga

TAQRIZI

Bitiruvchi Abdurahimova Gulhayoning "Tabiiy efir moylarini ajratib olishni samarali usullarini topish" mavzusidagi bitiruv malakaviy ishi amaliy ahamiyatga ega bo'lgan ilmiy faoliyatlardan biri bo'lib, o'simlik xomashyolaridan oqilona foydalanishni o'zida mujassam etadi.

Bitiruv malakaviy ishi o'simliklardan tabiiy efir moylarini ajratib olish, ularni taxlili borasida ko'plab nazariy va amaliy ishlar olib borishga qaratilgan.

Ilmiy tadqiqotlar olib borish natijasida ko'plab nazariy ma'lumotlar to'plangan va tajribalar to'g'ri olib borilib, maqsadga erishilgan.

Bitiruv malakaviy ishini bajarish davomida xushbo'y o'simliklardan efir moylarini ajratib olgan va kasalliklarni davolashda samarali ta'sir etuvchi fiziologik faol moddalarning mavjudligi aniqlangan.

O'simliklarning xususiyatlaridan kelib chiqib, efir moylarini ajratib olish usullari ham turlicha bo'lishi aniqlangan.

Bitiruv malakaviy ishi davomida olingan natijalar ishning amaliy jihatdan ahamiyatli ekanligini va ko'zlangan natijalarga to'la erishilganligini ko'rsatadi.

Bitiruv Malakaviy ishini yozish davomida, hamda formulalar yozuvida ba'zi xatolarga yo'l qo'yilgan. Bu xatolar suhbat vaqtida tuzatilib, bitiruv malakaviy ishida ular yo'qdir. Bitiruv Malakaviy ishini himoya qilish uchun tavsiya etaman.

Taqrizchi:

NamMTI kimyo texnologiya kafedrasi
dotsenti, k.f.n O.Abdilalimov